Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinr. Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LIII.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 125. Braşovŭ, Lunĭ, Marţĭ 5 (17) Iunie 1890.

Braşovŭ, 4 Iunie st. v.

Mâne, Marţĭ, se întrunesce în Sibiiu congresulŭ naţionalŭ alŭ Sasilorŭ ardelenĭ, cu scopŭ ca sĕ se modifice programulŭ stabilitŭ la Mediaşŭ în 1872 şi întregitŭ la Braşovŭ în 1881.

Motivele, carĭ au îndemnatŭ pe conducĕtorii poporului săsescŭ sĕ schimbe acestŭ programŭ, au isvorîtŭ din necesitatea d'a se stabili o unire între tóte partidele săsescĭ, pentru ca astfelŭ activitatea lorŭ în comitatŭ, în comună, în cestiunile bisericescĭ, şcolare şi economice sĕ aibă resultate mai marĭ şi binefăcĕtóre pentru întregŭ poporulŭ săsescŭ.

Principala causă a desbinării poporului săsescŭ în partide a fostŭ cestiunea: cărei partide sĕ aparţină deputaţii sasĭ în dietă? Aceştia au mersŭ până acum în neunire, fiă-care pe calea, ce i-s'a părutŭ, după a sa pricepere şi chibzuială, mai priinciósă, aşa că nicĭ atuncĭ, când a fostŭ vorba de binele comunŭ alŭ poporului săsescŭ, nu s'a pututŭ stabili o înţelegere între deputaţii sasĭ înrĕnduiţĭ parte din ei în diferite partide ungurescĭ din dietă.

Partea cea mai mare a conducĕtorilorŭ poporului săsescŭ a ajunsŭ la convingerea, că, décă e vorba de susţinerea şi desvoltarea poporului săsescŭ, numai pe o *unică* cale se póte ajunge acéstă ţintă, pe când bătêndu-se căi diferite, mergêndŭ fiă-care de capulŭ sĕu, poporulŭ săsescŭ merge spre peire.

Astfelŭ raţioneză maioritatea conducĕtorilorŭ poporului săsescŭ, şi în foile naţionale săsescĭ s'a datŭ mereu espresiune de unŭ timpŭ încóce acestui raţionamentŭ, şi în acelaşĭ timpŭ şi dorinţei ferbinte d'a se înlătura câtŭ mai curêndŭ desbinările. Spre acestŭ scopŭ s'a convocatŭ congresulŭ, ce se va ţiné mâne.

Basele, pe care are sĕ se stabilescă unirea tuturorŭ Sasilorŭ pentru o lucrare comună, priinciósă susţinerii şi desvoltării porului săsescŭ, suntŭ cuprinse într'unŭ proiectŭ de programŭ, ce s'a publicatŭ în ḑilele acestea în fóia naţională săsescă din Sibiiu.

In acestŭ proiectŭ de programŭ se proclamă indivisibilitatea monarchiei sub dinastia habsburgo-lotaringică, indivisibilitatea ţĕrilorŭ corónei ungare şi principiulŭ guvernării constituţionale a ţĕrilorŭ monarhiei; sĕ se dea din partea poporului săsescŭ tot sprijinul recerut pentru a face din statulŭ ungarŭ tot mai multŭ unŭ statŭ de dreptŭ, pentru a'i da o legislativă bună, unŭ guvernŭ onestŭ şi tare, o justiţiă dréptă, o administraţie regulată; idea de statŭ, îndreptăţită în sine, sĕ nu fiă folosită ca pretextŭ pentru a-o esploata spre scopurĭ unilaterale ale unnei partidŭ, ale unei naţionalităţĭ, sĕ nu se zădărnicéscă, prin escesŭ de guvernare şi de centralisare, participarea cetăţenilorŭ statului la administraţia autonomă a comunei şi a comitatului; sĕ nu se sĕvêrşéscă ilegalităţĭ din partea puterii esecutive şi a organelorŭ ei în defavorulŭ ordinei şi păcei dintre cetăţenĭ; statulŭ n'are confesiune, şi e obligatŭ a respecta viéţa religiósă internă a cetăţenilorŭ şi sfera de dreptŭ a confesiunilorŭ, precum acestea suntŭ obligate a ingera pe terenulŭ de dreptŭ alŭ statului; legile religionare transilvane, care garanteză egala îndreptăţire şi autonomia bisericilor, garantate şi prin legea din 1868, remânŭ legĭ de stat fundamentale şi nealterabile; limba statului ca atare este îndreptăţită, dér legea de naţionalitate din 1868 e a se considera ca minimulŭ de libertate şi îndreptăţire, şi nu este ertatŭ a se face ilusoriă prin restricţiunĭ; legislativa sĕ lucreze pentru binele tuturorŭ cetăţenilorŭ, cu deosebire pe tĕrêmulŭ economicŭ, spiritualŭ şi moralŭ; poporulŭ săsescŭ sĕ lucreze prin pressă, prin reuniunĭ, în corporaţiunĭ comunale comitatense, bisericescĭ şi altele pentru îmbunĕtăţirea sorţii sale; în agricultură, economiă şi industriă sĕ introducă poporulŭ săsescŭ tóte inovaţiunile, în biserică şi şcólă sĕ nu se împartă puterile în modŭ nefolositorŭ.

Acesta e în liniamente generale cuprinsulŭ proiectului de programŭ, pentru realisarea căruia poporulŭ săsescŭ va avé sĕ lucreze în unire şi în bună înţelegere în familiă, în viéţa publică, în reuniunĭ, în representanţe bisericescĭ, comunale şi comitatense, în universitatea săsescă, precum şi în dietă deputaţii saşĭ, aparţină ei orĭ-cărei partide.

Fără îndoiélă, acestŭ programŭ conţine multe lucrurĭ salutare, pe carĭ le-arŭ puté îmbrăţişa tóte naţionalităţile nemaghiare, dér cuprinde şi puncte, carĭ trebue sĕ pună pe gândurĭ şi asupra cărora ne vomŭ pronunţa la timpulŭ sĕu.

DIN AFARĂ.

Pressa sêrbéscă şi espunerea contelui Kalnoky.

Pressa sêrbéscă se ocupă mereu de espunerile contelui Kalnoky în delegaţiunĭ. „Male Novine" comenteză în modŭ batjocuritorŭ declaraţiile lui Kalnoky, ér „Novosti" ḑice, că ministrulŭ comunŭ de esterne alŭ Austro-Ungariei numai de-aceea a făcutŭ astfelŭ de declaraţiĭ, pentru-că a fostŭ informatŭ tendenţiosŭ de agentulŭ diplomaticŭ alŭ Austro-Ungariei din Belgradŭ. „Novosti" ḑice, că Austro-Ungaria vré sĕ dea o nouă direcţiă politicei interne şi esterne a Sêrbiei, lucru care se opune hotărîtŭ programului, după care Austro-Ungaria n'are sĕ se amestece în afacerile statelorŭ din Balcanĭ. Unele foi sêrbescĭ vĕdŭ în mĕsurile de represiune faţă cu Serbia în esportulŭ de porcĭ începutulŭ rĕsboiului economicŭ, ba se şi vorbesce de contra-mĕsurile ce are sĕ le ia Serbia. „Odjek" constată, că guvernulŭ sêrbescŭ n'a fostŭ încunosciinţatŭ pe cale diplomatică despre ordinaţiunea, ce a dat'o guvernulŭ ungurescŭ în contra esportului porcilorŭ sêrbescĭ, ér despre acésta guvernulŭ din Belgradŭ a luatŭ scire numai de prin ḑiare. Numita fóiă în fine ḑice, că oprirea transporturilorŭ de porcĭ, în carĭ din întêmplare s'ar afla şi porcĭ românescĭ, stă în contraḑicere cu convenţia comercială austro-ungarăsêrbă. De altfelŭ guvernulŭ sêrbescŭ a luatŭ mĕsurĭ, ca porcii respinşĭ sĕ fiă visitaţĭ.

Cu privire la acusarea, că în Serbia dela schimbarea tronului esistă unŭ curentŭ duşmănosŭ faţă cu Austro-Ungaria, „Odjek" ḑice, că curentulŭ acesta a precedatŭ schimbărei tronului, ér despre acésta *cea mai mare responsabilitate cade asupra Austro-Ungariei*, fiindcă cercurile conducĕtóre ale monarchiei într'unŭ întregŭ deceniu şĭ-au însuşitŭ sistemulŭ, care a păgubitŭ multŭ atâtŭ în privinţa materială, câtŭ şi spirituală pe Serbia. Regenţa şi guvernulŭ de-acum tot-déuna au ţinutŭ sĕ delăture orĭ-ce neîncredere faţă cu Austro-Ungaria. Cuvintele lui Kalnoky, carĭ vorbescŭ *despre relaţiile Serbiei faţă cu Rusia*, „Odjek" le primesce cu multă satisfacţiă ḑicêndŭ că cabinetului din Viena nu-i este iertatŭ sĕ judece simpatia naturală, ce-o nutrescŭ popórele slave faţă de Rusia, ca o duşmăniă îndreptată contra Austro-Ungariei; sentimentelorŭ amicale austro-ungare Serbia totdéuna va rĕspunde cu asemenea sentimente.

Limba vechiă slavă în biserica din Muntenegru.

Diarulul „Narodnie Novine" i-se telegrafiază din Cetinje, că metropolitulŭ rom. cat. din Antivari, Milanovicĭ, prin sprijinulŭ episcopului Strossmayer, a mijlocitŭ dela scaunulŭ Romei, ca de-aicĭ înainte în bisericile rom. cat. din Muntenegru serviciulŭ dumneḑeescŭ sĕ se sĕvîrşéscă în limba vechiă slavă. In tipografia statului din capitala Muntenegrului s'a şi începutŭ deja tipărirea cărţilorŭ bisericescĭ şi scolare în limba vechiă slavă şi cu caractere slave.

Recunóscerea republicei Brasilia.

O telegramă din Berlinŭ spune, că guvernulŭ francesŭ a hotărîtŭ sĕ recunóscă republica brasiliană, după-ce guvernulŭ de acolo a stăruitŭ, ca în afacerea neînţelegerei ivite pentru teritoriulŭ francesŭ dintre Guyana şi Brasilia sĕ hotărască o comisiă alésă. Guvernulŭ francesŭ a mai cerutŭ guvernului brasilianŭ sistarea vămei pe caucioucŭ şi regularea afacerilorŭ streine. Preşedintele republicei, Carnot, va primi în ḑilele viitóre pe delegatulŭ brasilianŭ Itajuba.

Ministrulŭ francesŭ Constans decoratŭ de Ţarulŭ, şi Nihiliştii.

O scire telegrafică anunţă, că Ţarulŭ Rusiei a decoratŭ pe ministrulŭ francesŭ Constans cu ordinulŭ rusescŭ „Sf. Ana." Unele ḑiare streine spunŭ, că Ţarulŭ l'ar fi decoratŭ pe Constans pentru-că acesta are merite în afacerea cu nihiliştii prinşĭ în Parisŭ, carĭ voiau sĕ facă sfêrşitŭ vieţii Ţarului.

O telegramă din Petersburg anunţă, că cu o ḑi mai înainte de ce Ţarulŭ s'a dusŭ din Gacina au fostŭ chiămaţĭ la elŭ guvernatorulŭ supremŭ şi căpitanulŭ poliţiei, cu care s'a întreţinutŭ mai multŭ de două ore. In urma acestei convorbirĭ Ţarulŭ cu întrégă familia sa a părăsitŭ Gacina, ducêndu-se la curtea din Petersburg. Acéstă schimbare de locuinţă întêmplată c'o grabă ne mai auḑită a causatŭ mare agitaţiă în capitala Rusiei. Se vorbesce, că s'ar fi descoperitŭ unŭ nou atentatŭ de către poliţia din Petersburg şi de aceea Ţarulŭ ar fi părăsitŭ Gacina.

Pace scumpă.

Inarmările se sporescŭ atâtŭ de repede şi aşa de înspăimêntătorŭ, încâtŭ mai că îţĭ vine a ḑice: înarmările facŭ imposibilă pacea.

Militarismulŭ modernŭ nu póte, fiă mai curêndŭ, fiă mai târḑiu, sĕ nu aducă o sguduire puternică în societate, mai alesŭ décă ne gândimŭ, că elŭ apasă cu deosebire clasele de josŭ ale poporaţiunei, carĭ în schimbulŭ dărei directe nu primescŭ nimicŭ, fiindcă din venite puţine cu puţinŭ, ca sĕ nu ḑicemŭ cu nimicŭ, rĕmâi. Militarismulŭ adĭ mai multŭ ca orĭ şi când e causa neîndestulirei şi neliniştei generale, căcĭ sub scutulŭ lui, înmulţindu-se din anŭ în anŭ armatele, situaţia devine totŭ mai nesuportabilă, încordarea totŭ mai mare, apăsarea totŭ mai simţită, ér în faţa lui problemele sociale, finanţele şi bunăstarea economică se nimicescŭ.

Omenii puşĭ în fruntea afacerilorŭ statelorŭ, mulţĭ şi surḑĭ la ţipetele popórelorŭ, se mângăe cu frasa că: şi cea mai scumpă pace e mai puţinŭ costisitóre ca unŭ rĕsboiu orĭ câtŭ de ieftinŭ — deşi cu toţii suntŭ pĕtrunşĭ de convingerea, că unŭ rĕsboiu, şi încă grozavŭ, are sĕ urmeze. Şi rĕsboiulŭ acesta, după însĕ-şĭ declaraţiile lui Moltke şi a altorŭ autorităţĭ militare, va fi unulŭ din cele mai marĭ rĕsbóie din câte ne arată istoria, fiindcă întrégă Europa, armată până 'n dinţĭ, se va mişca şi-şĭ va trimite pe câmpulŭ de luptă flórea poporaţiunei şi totŭ ce are ea mai scumpŭ şi mai bunŭ, se vorŭ ucide unii pe alţii cu cele mai perfecţionate arme şi se vorŭ bate atâta până când unŭ poporŭ va nimici pe celalaltŭ în sânge şi în banĭ. Vorŭ urma apoi crise economice şi financiare.

Cu ocasia întrunirei delegaţiunilorŭ s'au auḑitŭ vocĭ, că monarchia nóstră e îndĕrĕtulŭ celorlalte puterĭ marĭ din Europa şi în cantitate şi în calitate în privinţa militară, deşi proporţia numerică e mai aceeaşĭ. Sĕ dămŭ dér, ḑicŭ ele, înainte, ca sĕ nu rĕmânemŭ îndĕrĕtŭ, căcĭ aşa cere pacea şi aliaţii noştri.

Din incidentulŭ acesta decĭ, dămŭ o scurtă statistică militară.

Monarchia nóstră, care are o poporaţiune de 37 milióne suflete, dispune de unŭ efectivŭ de rĕsboiu de 1,263,996 ostaşĭ. *Rusia*, ai cărei locuitorĭ europenĭ atingŭ cifra de 95 milióne, póte pune pe piciorŭ de rĕsboiu, afară de glóte şi miliţia teritorială, 2.264,293 ostaşĭ. *Francia* cu 38 milióne locuitorĭ, dispune de unŭ efectivŭ de rĕsboiu de 1.788,300 ostaşĭ, afară de armata teritorială. *Germania* cu 42 milióne locuitorĭ póte pune pe piciorŭ de rĕsboiu 1.492,104 ómenĭ. *Italia*, cu o poporaţiune de 28 milióne, are unŭ efectivŭ de rĕsboiu de 733,312 ostaşĭ. *Anglia* 570,000, *Spania* 450,000 şi *Turcia* 468,000.

Armatele suntŭ înspăimântătóre, dér cheltuelile cu susţinerea efectivului lor de pace şi mai înspăimântătóre.

Astfelŭ Anglia cheltuesce pe anŭ cu armata 280 milióne fl.; Francia 310 milióne; Germania 215 milióne; Italia 110 milióne; monarchia nóstră 110—120

milióne. Cheltuelile Rusiei nu le scimŭ positivŭ.

In proporţiă decĭ Austro-Ungaria cheltuesce pe anŭ mai puţinŭ ca statele din vorbă.

Ministrulŭ comunŭ austro-ungarŭ contele Kalnoky avêndŭ în vedere înarmările celorlalte puterĭ a declaratŭ înaintea delegaţiunilorŭ, că sporirile militare neapĕratŭ trebue sĕ se întêmple şi decĭ cheltuelile sĕ se înmulţéscă, căcĭ aşa face Germania, aşa Francia etc. Er ministrulŭ de rĕsboiu comunŭ br. de Bauer a spus'o verde delegaţiunilorŭ, că va fi silitŭ a face cele mai marĭ pretensiunĭ şi póte că nicĭ 120 milióne nu vorŭ ajunge spre a se acoperi tóte trebuinţele armatei.

SCIRILE ḐILEI.

† **Constantinŭ I. Popasu**, încă unulŭ din vechia bréslă a vrednicilorŭ comercianţĭ românĭ din Braşovŭ, carĭ în tótă viéţa lorŭ au stăruitŭ pentru binele obştescŭ alŭ neamului lorŭ, a părăsitŭ acéstă lume plină de necazurĭ şi patime. Nobilulŭ sufletŭ alŭ lui Const. I. Popasu şi-a lăsatŭ unŭ viu monumentŭ între noi nu numai prin faptele şi viéţa lui esemplară, ci şi prin dispoziţiunile lui din urmă, în sensulŭ cărora — precum ni-se asigură — partea cea mai mare a averei sale, ce a agonisit'o în cursulŭ vieţei sale laborióse, a destinat'o pentru scopurĭ de binefacere în folosulŭ naţiunei sale iubite. Memoria acestui vrednicŭ comerciantŭ şi bravŭ Românŭ va rĕmâné neperitóre între noi, ér faptele lui vorŭ servi ca esemplu viu demnŭ de imitatŭ generaţiilorŭ viitóre. Fiă-i ţĕrîna uşóra şi memoria binecuvêntată!

***

Impĕratul germanŭ in Ungaria. „Egyetértés" spune, că după cum este informată „Presse", împĕratulŭ germanŭ, la învitarea Maiestăţii Sale monarchului nostru, probabilŭ, că va veni la tómnă în Ungaria, ca sĕ ia parte la manevrele de-acolo.

***

Danià Academiei române. Se autorisă Academia Română a primi casele rĕposatului Teodorŭ Masinca, profesorŭ la şcóla comercială din Craiova, situate în strada Unirei din acelŭ oraşŭ, lăsate de numitulŭ Academiei, prin testamentulŭ sĕu făcutŭ la Corfu (Grecia), în ḑiua de 3 Ianuarie 1890.

***

Sĕ ia esemplu şi alte comune. Comuna Satulŭ-nou are de toţĭ 10 învĕţătorĭ, dintre carĭ suntŭ 7 românescĭ, 2 sêrbescĭ şi 1 de statŭ, fiă-care învĕţătorŭ a avutŭ până acum unŭ salarŭ anualŭ de 400 fl., cuartirŭ liberŭ cu grădină de legumĭ sĕu 60 fl., ½ lanţŭ de pĕmêntŭ arătorŭ, 3 stânjinĭ de lemne şi 5 fl. pentru scripturisticŭ. In 26 Maiu a. c. scaunulŭ scolasticŭ de acolo, la 9 învĕţătorĭ a urcatŭ salarulŭ dela 4 sute fl. la 5 sute fl., pentru cuartirŭ în locŭ de 60 fl. li-a votatŭ 100 fl. şi celelalte emolumente, ér învĕţătorilorŭ Procopŭ Roşculeţŭ şi Vasiliu Radu comuna bisericéscă gr. or. rom. separatŭ le mai plătesce pentru cantoratŭ pe anŭ câte 120 fl. la unulŭ.

***

Gimnasticĭ românĭ in strĕinĕtate. Dlŭ Moceanu, cunoscutulŭ gimnasticŭ din Bucurescĭ, care a visitatŭ împreună cu alţĭ colegĭ Austria, Franţa, Italia, Spania şi Orientulŭ până la Calcutta, de astă dată va pleca în ţĕrile nevisitate de d-lorŭ. Va merge la Londra, apoi la New-York, San-Francisco, de aci la Yokohama, Peking, Sidney, Melbourne, întorcêndu-se prin Calcutta, canalulŭ de Suez, etc. în patriă.

***

Testare de avere. Locuitorulŭ sasŭ din Braşovŭ, Eduard Böhlert, a testatŭ tótă averea sa, mişcătóre şi nemişcătóre, care se sue la o însemnată sumă, presbiteriului ev. săsescŭ din locŭ, care va folosi venitele averii pentru şcólele săsescĭ, pentru ajutorarea şcolarilorŭ sĕracĭ cu cărţĭ de şcólă, avêndŭ a se plăti pentru ei şi taxele şcolare, şi altele.

***

Inveninare. Joi séra în sĕptĕmâna trecută, doi copii ai unui lucrătorŭ din fabrica de zacharŭ de lângă Bodŭ, lăsaţĭ acasă fără supraveghiare, mâncară măsălariţă şi în curêndŭ se manifestară simptome de înveninare. Nóptea fŭ înştiinţată direcţia poliţiei din locŭ despre întêmplare şi trimise pe unŭ medicŭ alŭ oraşului cu medicamentele necesare în Tilii vechĭ, unde locuescŭ părinţii copiilorŭ. Se speră, că copii vorŭ scăpa cu viéţă.

***

Furtŭ. Ni-se împărtăşesce, că totŭ Joi séra în sĕptĕmâna trecută, tăbărîndŭ nisce Ţiganĭ la podulŭ Bârsei, două Ţigance luară drumulŭ cătră Hĕlhii, întrară în casa unui Sasŭ şi, neflindŭ nimenea în casă, furară dintr'unŭ scrinŭ vr'o 150 fl. Când mergêu Ţigancele pe pórtă, stăpâna casei tocmai eşia din grajd şi le vĕḑŭ. Iute se duse în casă şi găsi scrinulŭ deşchisŭ şi banii dispăruţĭ. Eşind afară găsi pe unŭ vecinŭ, îĭ spuse întêmplarea, ér acesta încălecă repede unŭ calŭ şi ajunse pe drumŭ pe Ţigancele, care fură întórse îndĕrĕtŭ şi arestate. Cu mare greutate au fostŭ găsiţĭ la ele banii, din carĭ lipsiau 10 fl.

***

Unŭ ospĕţŭ cum ar trebui sĕ se ţină ospeţele la Românĭ. Unŭ óspe scrie în „G. P.": La 8 Iunie c. n. s'a cununatŭ Paraschiva, ficea bravului economŭ şi epitropŭ bisericescŭ Toma Secoşianŭ din Jadanĭ, cu plugarulŭ şi coristulŭ Ioanŭ Gornicu. Cununia s'a întêmplatŭ cam la 2 óre d. a. cu ceremonii, care se cuvine ómenilorŭ fruntaşĭ în comună. Ectoniile s'au cântatŭ prin corulŭ vocalŭ din locŭ sub conducerea dirigintelui Roşiu. După cununiă se adunară ôspeţii sub o şatră, unde în jurulŭ mirelui şi alŭ miresei în ordine bună a decursŭ prânḑulŭ, la care au participatŭ mai multĭ fruntaşĭ din satŭ. Cam la finea prânḑului se presentă corulŭ, carele cântă frumosŭ vre-o cincĭ piese şi apoi se depărtă între aplause. După mai multe toaste şi împărţirea darurilorŭ miresei, cam la ḑece óre séra óspeţii se depărtară. Astfelŭ dér a fostŭ ospĕţŭ bunŭ şi frumosŭ, fără ca sĕ se tae unŭ bou şi fără ca sĕ decurgă ospĕţulŭ o ḑi şi o nópte, orĭ chiar 3—4 ḑile, cum s'a îndatinatŭ între alţĭ plugarĭ românĭ. Şi pentru acésta am ḑisŭ: ospĕţŭ cum se cuvine sĕ se ţină ospeţele la Românĭ".

***

Prelegere de albinăritŭ. Institutorulŭ ambulantŭ Andreas Abend va ţiné o prelegere despre cultura albinelorŭ, în 13 (25) Iunie a. c. înainte de améḑĭ la 9 óre, pentru elevii seminariului ev. La prelegere potŭ asista şi alte persóne, care se interesézá de cultura albinelorŭ.

***

Sinucidere. Vinerĭ, în sĕptĕmâna trecută, a fostŭ găsită împuşcată, lângă grădina lui Bachmaier, pe cărarea ce duce din livadea poştei la stejerişŭ, o calfă de cismarŭ. Se crede, că pârdalnica de dragoste i-a rĕpusŭ ḑilele.

***

Inecatŭ. Totŭ în acea ḑi a fostŭ găsitŭ înecatŭ în Timişŭ unŭ bĕtrânŭ cerşitorŭ din Dêrste în vêrstă de 80 anĭ. După cercetările făcute, e ne'ndoiosŭ, că bĕtrânulŭ a căḑutŭ de pe puntea cea îngustă, pe care a vrutŭ sĕ trécă lângă casa Nr. 46 din Dêrste, unde se află o piuă de dêrstăritŭ în Timişŭ.

Visitaţiunea canonică a Episcopului Aradului.

Biroulŭ de corespondenţe din Pesta şi după elŭ mai multe foi rĕspândiseră faima, că Prea Sânţia Sa Episcopulŭ Aradului cu ocasiunea visitaţiunei sale în Timişóra ar fi dojenitŭ pe credincioşii sĕi sĕ fiă bunĭ „patrioţĭ şi credincioşĭ statului". Redacţiunea „Luminătorului" ne dă în privinţa acésta următórele lămurirĭ:

„Biroulŭ de corespondenţe", mai corectŭ însĕ: „cuibulŭ de minciunĭ", a aflatŭ de bine a rĕspândi faima mincinósă prin depeşele sale telegrafice, anume că Prea Sânţitulŭ Episcopŭ alŭ Aradului, cu ocasiunea ultimei sale visite canonice făcută în giurulŭ Timişórei într'o cuvêntare rostită la adresa credincioşilorŭ *sĕi „din Timişóra"* i-ar fi admoniatŭ „sĕ fiă bunĭ patrioţĭ" etc.

In interesulŭ adevĕrului şi fiindŭ-că am fostŭ presentŭ la sosirea Prea S. Sale, constatŭ, că Prea Sânţia Sa, de astădată nicĭ că a cercetatŭ pe credincioşii sĕi *din Timişóra*, prin urmare este mai multŭ ca imposibilŭ sĕ fi rostitŭ la adresa lorŭ veri-ce cuvêntare. A rostitŭ însĕ Prea S. Sa o cuvêntare în biserica din *Mehala*, dér sensulŭ acestei cuvêntărĭ este de totŭ altulŭ, şi numai o inimă coruptă şi unŭ sufletŭ tendenţiosŭ şi rĕu póte sĕ dea acestei cuvêntărĭ sensulŭ sĕu înţelesulŭ ce i-l'a datŭ susŭ numitulŭ „cuibŭ de minciunĭ". Adecă în cuvêntarea sa d-lŭ Episcopŭ, după ce a îndemnatŭ poporulŭ la muncă solidă, întinsă seriósă, la cruţarea din câştigŭ etc. l'a îndemnatŭ şi la *„îngrijirea de crescerea copiilorŭ"*, sĕ-i dea la şcólă şi la învĕţătură, ca aceştia sĕ devină bunĭ şi folositorĭ „familiilorŭ lorŭ, satului, bisericei şi şi patriei comune". Astfeliu de sfătuire a fostŭ bine primită de auḑitorĭ, nime n'a înţelesŭ din ea scopurile şi tendinţele şoviniştice, carĭ cine scie din ce motive vorŭ fi fulgeratŭ prin creerii respectivului corespondentŭ.

Totŭ în acéstă afacere primimŭ şi noi următórea corespondenţă.

Timişóra, în 9 Iunie 1890.

Domnule Redactorŭ,

Spre a nu fi indusŭ în eróre onoratulŭ publicŭ prin neadevĕrulŭ, rĕspânditŭ cu rea tendinţă şi cu rea intenţiune de cătră foile unguresci, pe care, cu durere vedemŭ, că 'lŭ rĕspândesce acum chiar şi „Tribuna" din Sibiiu, susţiindŭ în numĕrulŭ sĕu 119 din a. c., că Prea Sânţia Sa, D-lŭ Episcopŭ alŭ Aradului Ioanŭ Meţianu, cu ocasiunea visitaţiunei canonice, întreprinsă în sĕrbătorile Rosaliilorŭ din anulŭ curentŭ în mai multe comune din jurulŭ Timişórei, ar fi ḑisŭ la adresa credincioşilorŭ sĕi din Timişóra cuvintele: „sunteţĭ rĕi patrioţĭ", „nu sunteţĭ credincioşĭ patriei unguresci", — vĕ rogŭ a da locŭ în preţuitulŭ d-vóstrĕ ḑiarŭ următórelorŭ:

Românii din comuna *Mehala*, situată în nemijlocită apropiere de Timişóra, voindŭ a avé cu unŭ césŭ mai înainte limba română în biserică, fără sĕ aştepte resultatulŭ procesului intentatŭ în contra Sêrbilorŭ pentru despărţirea ierarchică de cătră Sêrbĭ, prin energiculŭ ajutorŭ alŭ Prea Sânţiei Sale despărţindu-se de ierarchia sêrbéscă, s'au constituitŭ încă în anulŭ 1887 în comună bisericéscă română, şi cu marĭ jertfe şĭ-au ziditŭ biserică proprie, şi s'au încorporatŭ eparchiei române a Aradului.

Mulţămiţĭ de acéstŭ resultatŭ, Românii din Mehala au învitatŭ în diferite rêndurĭ pe Prea Sânţia Sa, ca sĕ-i cerceteze, şi în specialŭ în anulŭ acesta l'au învitatŭ înainte de Rosalii cu 4 sĕptĕmânĭ prin o deputaţiune esmisă din sînulŭ lorŭ. In urma acestei învitărĭ şi în urma învitării şi a altorŭ comune din jurulŭ Timişórei, Prea Sânţia Sa a întreprinsŭ visitaţiunea canonică din sĕrbătorile Rosaliilorŭ. Primirea, ce i-a făcut'o poporulŭ nostru Prea Sânţiei Sale, în Timişóra şi în totŭ loculŭ a fostŭ din cele mai frumóse şi vrednice, ba potŭ ḑice, ne mai vĕḑută în aceste părţĭ.

Am însoţitŭ şi eu împreună cu alţĭ inteligenţĭ pe Prea Sânţia Sa în mai multe comune. L'am auḑitŭ slujindŭ şi predicândŭ poporului.

Prea Sânţia Sa a cercetatŭ, de când este Archiereulŭ nostru, aprópe patru sute de comune din eparhia Sa, şi învĕţăturile şi sfaturile Prea Sânţiei Sale suntŭ astăḑĭ trecute în inima şi mintea poporului. Prea Sânţia Sa nu mai are trebuinţă de mărturia nimĕrui, pentrucă faptele mĕreţe sĕvêrşite de P. S. S. astăḑĭ lumea le cunósce. Şi décă eu scriu acestea, o facŭ numai pentru ca sĕ dau espresiune sentimentului publicŭ alŭ poporului greu vĕtĕmatŭ prin neadevĕrurile rĕspândite.

Voiu aminti decĭ pentru orientare, că Prea Sânţia Sa în cuvêntarea ţinută în Mehala, chiar în considerarea luptei purtate de poporŭ pentru a avé în biserică *limba română*, a începutŭ acéstă cuvêntare a Sa în adevĕrŭ memorabilă — vorbindŭ poporului despre *însemnătatea limbei române ca factorulŭ principalŭ alŭ vieţii şi desvoltării nóstre naţionale*, lăudândŭ zelulŭ şi jertfele, depuse de *Mehalenĭ* pentru activarea limbei române în biserica lorŭ, şi constatândŭ, că unŭ poporŭ se póte edeca moralminte şi intelectualminte numai prin propria sa *limbă naţională*. De aicĭ purcedêndŭ, Prea Sânţia Sa constată, că décă Mehalenii au adusŭ ţatâtea sacrificii pentru a avé limba română în biserică, acésta este o dovadă, că dênşii voescŭ a-şĭ crea o stare mai bună prin alimentarea credinţei în Dumneḑeu şi practicarea virtuţilorŭ creştine şi cetăţenescĭ, ceea ce acum şi în viitorŭ le va fi cu atâtŭ mai uşorŭ, cu câtŭ audŭ cuvêntulŭ lui Dumneḑeu în dulcea lorŭ limbă română, şi facŭ parte din biserica nóstră română naţională.

După acésta vorbi P. S. S. în specialŭ despre virtuţile crestine şi modulŭ, cum acestea conducŭ popórele la bunăstare şi fericire, şi termină implorândŭ binecuvêntarea cerului asupra poporului.

Acesta fiindŭ sugetulŭ cuvêntării Prea Sânţiei Sale, adresate Românilorŭ Mehalenĭ, vĕ puteţĭ închipui, câtŭ este de mare indignaţiunea nóstră şi a poporului faţă de neadevĕrurile rĕspândite cu rea intenţiune.

Unŭ Timişoreanŭ.

DIN DELEGAŢIUNĬ.

In şedinţa dela 13 Iunie n. comisiunea pentru afacerile militare a delegaţiunei austriace s'a ocupatŭ de cererile ordinare ale armatei comune. Delegaţii în genere au cerutŭ ministrului comunŭ de rĕsboiu o motivare mai desluşită a sporirei trebuinţelorŭ estra-ordinare militare, căcĭ altfelŭ nu potŭ critica conscienţiosŭ bugetulŭ. La „non possum"-ulŭ delegaţiunilorŭ însĕ ministrulŭ comunŭ de rĕsboiu Bauer a rĕspunsŭ la rêndulŭ sĕu c'unŭ „non possum" şi mai puternicŭ.

Ministrulŭ de rĕsboiu *Bauer* a ḑisŭ, că în faţa stărilorŭ esistente, *nicĭ că se póte gândi la reducerea bugetului de rĕsboiu* ba că acestŭ bugetŭ trebue sĕ crescă mereu, până când va esista tendinţa bolnăviciósă a sporirei forţelorŭ militare. Că până când vorŭ ţiné aceste stărĭ, de fapt nu se scie. Dér orĭ până când vorŭ ţiné ele, e neîndoiosŭ, că *pregătirile militare se vorŭ înmulţi.* Nicĭ viitorulŭ bugetŭ nu va fi mai micŭ. Ministrulŭ ḑise că şi de rĕndulŭ acesta ar fi păşitŭ cu pretensiunĭ mai marĭ, dér avêndŭ în vedere starea financiară actuală, a fostŭ nevoitŭ a maĭ şterge ceva de pe rĕvaşŭ. *Sporirea efectivului de pace* trebue neapĕratŭ sĕ se ţină în vedere, ér acésta la totŭ casulŭ va pretinde cheltuelĭ mai marĭ. Câtŭ vorŭ fi de marĭ aceste cheltuelĭ, ministrulŭ Bauer nu scie, fiind-că la acésta influinţézâ şi afacerile esterne şi afacerile financiare. Bauer ḑise, că în delegaţiunile ungare a cerutŭ unŭ creditŭ de 100 de milióne florinĭ, dér se póte, că acéstă sumă o va reduce la 10 milióne sĕu *ilă va sui la 120 milióne.* (Mare mişcare.) Raporturile actuale bolnăviciόse *negreşitŭ trebue sĕ se sfêrşéscă prin o catastrofă*, sĕu prin desvoltarea unorŭ raporturĭ mai sănĕtóse. Ministrulŭ ḑise, că din singuraticele posiţii, ce suntŭ de-a se vota, se vorŭ nasce în celŭ mai de apróape viitorŭ nouĕ pretensiunĭ bănescĭ. La provederea

armatei cu prafulŭ fără fumŭ trebue sĕ ne gândimŭ în orĭ-ce casŭ, fiindcă şi celelalte puterĭ europene se provĕdŭ deja cu elŭ. E scumpŭ prafulŭ fără de fumŭ, ḑise ministrulŭ Bauer, dér dela acésta nime nu ne va póte scuti, nicĭ nu este *„modus in re“*. Décă procurarea pulberei fără fumŭ ar deveni o cestiune de urgenţă, atuncĭ, ḑise ministrulŭ, suntŭ silitŭ a recurge la unŭ *creditŭ suplimentarŭ*. Ministrulŭ apoi espuse lipsa creărei unui alŭ 42 regimentŭ de cavaleriă, sporirea artileriei de fortificaţii, precum şi întroducerea generală a puscei de 8 m.m.

Delegatulŭ *Chlumeczky*, după ce şi-a esprimatŭ mulţămita faţă cu espunerile ministrului Bauer, ḑise că se teme, că înainte de-o catastrofă séu de-o desarmare va urma o *totală ruină financiară*. Noi nu putemŭ sĕ ne permitemŭ lucsulŭ ce-'lŭ face Germania şi întrébă apoi, că óre sporirea efectivului armatei nu va cere o modificare a legei militare? Chlumeczky apoi accentuă, că produce o fórte mare nelinişte împrejurarea, că în mânia marilorŭ şi repeţitelorŭ nóstre jertfe, stămŭ cu tóte aceste în faţa unei desĕvêrşite nesiguranţe. La desarmare nu ne putemŭ gândi, dér reducerea timpului serviciului militarŭ la totŭ casulŭ trebue sĕ urmeze.

Plener regretă, că bugetulŭ nu este o icónă fidelă a adevĕratelorŭ greutăţĭ, ce avemŭ sĕ le întêmpinămŭ. Rĕulŭ acesta provine în parte dela delegaţiunile ungare. E de lipsă, ca delegaţiunea sĕ cunóscă întregŭ planulŭ cheltuelilorŭ; acésta se referesce şi la prafulŭ fără fumŭ, pentru care d-lŭ ministru cere unŭ creditŭ de $2^1/_2$ milióne.

Demel ḑice, că sporirea efectivelorŭ de pace e imposibilă fără de-o modificare a legei militare. Dreptŭ compensaţiă pentru acéstă sporire trebue sĕ se reducă timpulŭ serviciului militarŭ. Delegatulŭ apoi ḑice, că lipsescŭ din espunerile ministrului Bauer tocmai amĕruntele acelea, care corĕspundŭ realitâţii. Delegaţiunile dér pretindŭ sĕ li-se arate posiţiile singuratice pentru carĭ au sĕ voteze.

Ministrulŭ *Bauer* îşĭ apĕră declaraţiile sale ḑicêndŭ, că nu póte suferi imputarea, că bugetulŭ nu e lămuritŭ.

După ce mai vorbescŭ delegaţii Falkanheyn, Suess şi Kathrein, comisiunea primesce bugetulŭ ca basă pentru desbaterile speciale, carĭ s'au începutŭ în aceeaşĭ ḑi.

In şedinţa dela 14 Iunie n. delegatulŭ Bilinsky a depusŭ pe biuroulŭ delegaţiunei austriace unŭ raportŭ asupra provinciilorŭ ocupate, Bosnia şi Herţegovina, întrebândŭ tot-odată pe ministrulŭ comunŭ de finanţe, care este actuala stare politică în aceste provincii? Raportorulŭ a mai întrebatŭ, că óre n'ar fi cu scopŭ a se uşura colonisarea Bosniei şi Herţegovinei cu elemente din Galiţia apusénă? Rĕspunḑêndŭ ministrulŭ a ḑisŭ, că elŭ bucurosŭ sprijinesce nisuinţele de colonisare, ba crede chiar, că colonisările acestea nicĭ n'ar întêmpina piedecĭ în Bosnia. Din punctŭ de vedere practicŭ însĕ trebue sĕ-şĭ facă observarea, că în Bosnia şi Herţegovina abia este proprietate fără de stăpânŭ şi că e fórte cu anevoiă a câştiga pămêntŭ de cultivatŭ în impregiurările de faţă, fiindŭ-că acésta numai cu învoirea kmeţilorŭ şi agei se póte întêmpla. Astfelŭ dér pentru coloniştĭ nu rĕmâne decâtŭ pădurile statului. . .

La observarea raportorului, că de unŭ timpŭ încóce pressa din afară agitéză mereu şi puternicŭ faţă cu Bosnia şi Herţegovina, ministrul nu négă, că de vr'o 8—10 lunĭ încóce, e la ordinea ḑilei în pressa streină agitaţiunea în afacerea Bosniei şi Herţegovinei şi că agitaţia acésta de-oparte e îndreptată directŭ în contra acestorŭ provincii, ér de altă parte în contra Austro-Ungariei. Agitatorii nu alegŭ mijlócele, nicĭ nu se temŭ de bănuelĭ estreme numai ca sĕ ne presente pe noi ca pe unii, carĭ apăsămŭ pe Bosnia şi Herţegovina, şi că norocul acestorŭ provincii ar fi, décă ele arŭ scăpa din mâna nóstră. Ministrulŭ apoi constată, că în mânia tuturorŭ agitaţiunilorŭ, starea provinciilorŭ nu numai că e normală, dér nu se arăta în ele nicĭ cea mai neînsemnată mişcare de nemulţămire. . .

Sarcina comună.

Sub acestŭ titlu publică „Erdelyi Hirado“ dela 14 Iunie unŭ articulŭ de fondŭ, în care arată urmările dualismului într'o lumină nu prea îmbucurătóre pentru Ungaria. Ĕtă ce ḑice între altele fóia unguréscă:

Este adevĕratŭ, că pe hârtiă se vinŭ aprópe două din trei părţĭ a erogaţiunilorŭ pe Cislaitania, care de altmintrelea este multŭ mai bogată decâtŭ noi, pe când pe noi, — totŭ numai pe hârtiă — abia se vine cevaşĭ mai multŭ, decâtŭ a 3-a parte. De aci însĕ nu urméză, ca noi tot-déuna sĕ fimŭ păcăliţĭ.

Cheia stabilită pentru suportarea sarcinelorŭ comune, s'a falsificatŭ de multŭ, şi în tóte privinţele în favorulŭ celorŭ din Cislaitania. Astfeliu bugetulŭ pentru întreţinerea curţii noi îlŭ plătimŭ tocmai pe jumĕtate, pe când curtea partea cea mai mare din acestŭ bugetŭ o cheltuesce în Viena.

Numĕrulŭ Maghiarilorŭ aplicaţĭ în funcţiunĭ de acele, a cărorŭ ocupare atêrnă dela numirea lorŭ din partea ministrului de esterne, precum la consulate, la ambasade, la archive etc., — nicĭ pe departe nu este proporţionatŭ cu alŭ Cislaitanilorŭ, ba nu corĕspunde nicĭ numĕrului de $^1/_3$, cu care contribuimŭ la suportarea sarcinelorŭ comune.

In cei 15 anĭ din urmă din bugetulŭ comunŭ Ungaria a căpĕtatŭ pentru clădirĭ militare şi pentru fortificaţii cu totulŭ 2.735,930 fl., pe când Austria a căpĕtatŭ 33.082,900 fl., va sĕ ḑică Ungaria a căpĕtatŭ $8^0/_0$, ér Austria $92^0/_0$. Pentru anulŭ acesta Ungariei nu i-s'a destinatŭ nimicŭ pentru fortificaţii, ér pentru clădirĭ militare i-s'au destinatŭ 11,600 fl., Austriei i-s'au destinatŭ însĕ 360,000 fl. pentru fortificaţiunĭ şi 957,000 pentru clădirĭ militare.

Că fortificaţiile în casŭ de rĕsboiu se folosescŭ pentru scopurĭ comune, asta nu importă, căcĭ după dreptulŭ teritorialŭ, fortificaţiile şi clădirile militare de pe teritoriulŭ Austriei, suntŭ ale Austriei şi Ungaria n'are nicĭ unŭ dreptŭ la ele, precum nicĭ Austria n'are dreptŭ la cele aflătóre pe teritoriulŭ Ungariei.

Nicĭ aceea nu este adevĕratŭ, că noi amŭ contribui la suportarea sarcinelorŭ comune în mĕsură multŭ mai mică ca Austriacii, pentru-că d. es. organisarea landverului austriacŭ încă şi astăḑĭ se află în stadiulŭ, în care se afla honveḑimea nóstră înainte de 1870. Austria speséză mai puţinŭ pentru landverulŭ ei, decâtŭ Ungaria pentru honveḑime. La noi p. e. serviţiulŭ activŭ alŭ honveḑimei este de 2 anĭ, pe când în Austria e numai de unŭ anŭ.

Efectivulŭ de pace alŭ honveḑimei ungurescĭ, înainte de a se pune în praxă noua lege militară, consta din 1264 ofiţerĭ, 8913 soldaţĭ de rêndŭ şi 1527 cai, pe când ar fi fostŭ datóre sĕ aibă numai 400 de ofiţerĭ, 2500 ostaşĭ de rêndŭ şi 100 cai. Aşa-déră Ungaria din libera ei voinţă susţine cu 800 ofiţerĭ, 6300 ostaşĭ de rêndŭ şi 1400 cai mai multŭ decâtŭ era datóre a susţiné. In casŭ de rĕsboiu, honveḑimea Ungariei este de douĕ-orĭ mai mare decâtŭ ar fi datóre a presta.

Prin acéstă întărire şi sporire a honveḑimei, se împuţinéză spesele militare comune, căcĭ décă Ungaria ar împuţina efectivulŭ şi bugetulŭ honveḑimei, ar trebui sĕ se urce spesele şi efectivulŭ armatei comune, în care casŭ pe Ungaria s'ar veni mult mai puţine sarcinĭ, de cum suntŭ cele ce le are astăḑĭ cu honveḑimea. Va sĕ ḑică sporirea şi întărirea honveḑimei ungurescĭ servesce spre uşurarea Austriei.

Regularea averilorŭ năsĕudene.

Protocolŭ

(Urmare).

IV. Comunele Năsĕudŭ, Rebrişóra, Rebra, Parva, Neposŭ, Feldru, Ilva mică, Leşiu, Ilva mare, Sân-Iosifŭ, Măgura, Rodna vechiă, Rodna nouă, Maieru, Sân-Georgiu, Salva, Hordou, Telciu, Romuli, Bichigiu, Mititei, Mocodŭ, Zagra, Pojenĭ, Suplaiu, Găurenĭ, Runcŭ, Borgo-Prundŭ, Borgo-Bistriţa, Borgo-Tiha, Borgo-Mureşienĭ, Borgo-Susenĭ, Borgo-Mijlocenĭ, Borgo-Josenĭ, Borgo-Rusu, Monorŭ, Gledinŭ, Şeuţŭ, Budaculŭ românŭ, Ragla, Morărenĭ, Ruşi'n munţĭ, Sântiona şi Nuşfalĕu, ca atarĭ, carĭ şi prin sentinţa Curiei reg. mag. ca judecătoriă supremă ddto. 25 Octomvre 1887 Nru. 2840 s'au dejudecatŭ a lua evicţiunea faţă de erariulŭ regiu et cons. pentru obiectele procesului mai susŭ amintite intentatŭ de Br. Kemény Domokos et cons. în contra erariului regiu, fără nicĭ o detragere atâtŭ suma de 315,000 fl. adecă trei sute cinspreḑece mii fl. anticipandă în sensulŭ punctului II alŭ acestei impăciuirĭ Br. Kemény Domokos et. cons. şi suma de 22,000 fl. adecă douĕḑecĭ şi două mii fl. anticipandă în sensulŭ punctului III alŭ împăciuirei advocaţilorŭ comunelorŭ; în privinţa replătirei acestorŭ sume însĕ se statorescŭ prin înţelegere comună între erariulŭ regiu şi numitele comune următórele:

1. Suma de 337,000 fl. v. a. anticipandă de erariulŭ regiu atâtŭ Br. Kemény Domokos et cons., câtŭ şi advocaţilorŭ comunelorŭ inacţionate se replătesce aceluia, adecă erariului regiu din venitulŭ acelorŭ pădurĭ ale susŭ numitelorŭ comune, carĭ în sensul proiectului de lege, aşternut dietei încă în luna lui Octomvre a. tr. şi respective în sensulŭ legei aducênde pe basa acelui proiectŭ de lege se vorŭ lua în administraţia statului şi se vorŭ administra comulativŭ, şi anume astfelŭ, că întregŭ venitulŭ curatŭ, ce va resulta din acelea pădurĭ, după subtragerea dărilorŭ statului, comitatense şi comunale, cu unŭ cuvêntŭ a tuturorŭ greutăţilorŭ publice, apoi a speselorŭ de administraţiă, de esploatare şi a pregătirei planurilorŭ de economisare, se va întrebuinţa pentru acoperirea acestei pretensiunĭ a erariului regiu. —

Decĭ dér susŭ numitele comune se învoescŭ, ca venitulŭ din pădurile lorŭ, ce după amintitulŭ proectŭ de lege, respective aducênda lege se vorŭ administra comulativŭ din partea statului, şi care venitŭ va resulta după subtragerea tuturorŭ dărilorŭ statului, comitatense şi comunale, apoi a speselorŭ de administraţiă, de esploatare şi a pregătirei planurilorŭ nouĕ de economisare, precum şi a intereselorŭ solvinde atâtŭ după împrumutele amintite mai josŭ în punctulŭ 4, câtŭ şi după spesele advocaţilorŭ amintite în punctulŭ III, sĕ se întrebuinţeze pentru acoperirea acestei pretensiunĭ a erariului regiu.

2. In privinţa proporţiunei, în care vorŭ avé sĕ participe susŭ numitele comune la replătirea acestei pretensiunĭ, prin înţelegere comună se statoresce, cum-că ca cheiă proporţionară sĕ servéscă acelŭ venitŭ, care se va statorì pentru fiă-care comună în sensulŭ legei aducênde pe basa proiectului de lege referitorŭ la luarea pădurilorŭ comunale şi administraţia statului.

3. Erariulŭ regiu dechiară prin acésta că dênsulŭ nu e îndreptăţitŭ a pretinde interese dela comunele numite mai susŭ pentru suma de 315,000 fl. anticipată Br. Kemény Domokos et cons., şi comunele nu se potŭ deobliga la solvirea atărorŭ interese.

4. Din venitulŭ pădurillorŭ comunale din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului, administrânde comulativŭ din partea statului, vorŭ fi de a se solvi nu numai dările statului, greutăţile publice, spesele de administrare, de esploatare şi de pregătirea planurilorŭ de economisare, apoi sumele replătinde erariului cu 315,000 fl. şi 22,000 fl., ci şi împrumutele contrase prin unele comune din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului cu aprobarea mai înaltă în scopulŭ pregătirei planurilorŭ de economisire, carĭ împrumute după conspectulŭ alăturatŭ la acestŭ protocolŭ sub 48 facŭ suma de 42,327 fl. 72 cr., şi anume în cei 10 anĭ de ântêiu calculaţĭ din 1 Ianuarie 1891 cam deodată numai interesele acelorŭ împrumute, déră după totala depurare a sumelorŭ anticipate atâtŭ Br. Kemeny Domokos et cons. câtŭ şi advocaţilorŭ în anumite rate şi din capitalele împrumutate, de sine înţelegêndu-se, că sumele întrebuinţânde pentru solvirea intereselorŭ după aceste împrumute, precum şi a însuşĭ împrumutelorŭ, se vorŭ calcula în contulŭ venitului din pădurile administrate comulativŭ a acelorŭ comune, carĭ faptice au contrasŭ acele împrumute.

Pentru acele sume, pe carĭ erariulŭ reg. le va anticipa pentru solvirea intereselorŭ după împrumutele contrase de unele comune pe lângă aprobarea mai înaltă, precum şi după suma anticipândă advocaţilorŭ cu 22,000 fl. v. a., erariulŭ e îndreptăţitŭ a-şĭ computa faţă de comune câte $5^0/_0$ interese, ér comunele se şi obligă la solvirea acestora.

5. Erariulŭ reg. dechiară prin acésta că atâtŭ suma solvindă Br. Kemény Domokos et cons., câtŭ şi cea solvindă advocaţilorŭ se va replăti singurŭ şi esclusive numai din venitulŭ curatŭ alŭ pădurilorŭ comunale luânde în administraţiă comulativă din partea statului şi aşa pentru acoperirea acestorŭ pretensiunĭ nu se potŭ pemnora, secuestra séu întrebuinţa, nicĭ pădurile ca atarĭ adecă proprietatea, nicĭ alte realităţĭ, precum în genere nicĭ alte venite comunale.

6. Prin înţelegere comună se statoresce ca erariulŭ regiu aşa sĕ administreze pădurile comunale luânde în administraţia statului, încâtŭ vĕḑêndŭ, — între marginile planului de economisare — pădurea, ce cade pe mai mulţĭ anĭ de-odată, din venitulŭ aceleia erariulŭ sĕ'şĭ rĕsplătéscă întréga sa pretenţiune în celŭ mai scurtŭ timpŭ, dér celŭ multŭ în timpŭ de ḑece anĭ calculaţĭ dela 1 Ianuarie 1891, şi că comunele numite mai susŭ în punctulŭ IV — încâtŭ sumele anticipate prin erariulŭ regiu nu s'arŭ replăti în mai scurtŭ timpŭ — sĕ nu fiă îndreptăţite în acestŭ timpŭ de ḑece anĭ a pretinde ceva parte din venitulŭ pădurilorŭ administrânde comulativŭ din partea statului. (Va urma.)

Mulţămită publică.

Budapesta, 10 Iuniu 1890.

Societatea „Petru Maiorŭ“ a tinerimei române universitare din Budapesta esprimă Onoratei Direcţiunĭ a institutului de creditŭ şi economii „Arieşana“ din Turda respectuósa sa mulţămită pentru ajutorulŭ de 50 fl. votatŭ pentru susţinerea şi sporirea fondului ei.

Pentru comisiunea supraveghiătóre.

Ioanŭ Petroviciu.

CONSTANTINŬ I. POPASU,

comerciantŭ, membru în comitetulŭ gremiului românŭ de comerciu levantinŭ, membru şi administratorŭ alŭ comitetului parochialŭ gr. or din cetate, membru alŭ delegaţiunilorŭ şcolelorŭ române gr. or. din Braşovŭ, membru fundatorŭ alŭ „Associaţiunei transilvane pentru literatura română si cultura poporului românŭ şi alŭ maimultorŭ societăţĭ de binefacere etc.

a încetatŭ din viéţă Sâmbătă în 2 (14) Iunie a. c. la órele $11^3/_4$ din nópte, după o grea şi îndelungată suferinţă, în etate de 68 de anĭ. Inmormêntarea se va sĕvêrşi Lunĭ în 4 (16) Iunie a. c. la órele 4 după améḑĭ în cimiteriulŭ bisericei Sf. Nicolae din Prundŭ, conductulŭ funebralŭ pornindŭ dela locuinţa decedatului din strada Funarilorŭ de susŭ nr. 188. Despre acéstă ireparabilă pierdere încunosciinţămŭ cu adêncă durere pe tóte rudeniile, pe toţĭ amicii şi cunoscuţii multŭ regretatului şi neuitatului rĕposatŭ.

Braşovŭ, 3 (15) Iunie 1890.

Paraschiva Alessiu, născ. ***Popasu*** ca soră. ***George Popasu*** ca nepotŭ şi fiu adoptivŭ.

—

Comitetulŭ parochialŭ românŭ gr. or. din cetatea Braşovului ne trimite următorulŭ anunciu:

Constantinŭ I. Popasu, comerciantŭ, epitropŭ parochialŭ alŭ bisericei române gr. or. din cetatea Braşovului, membru alŭ Delegaţiunilorŭ şcolare, alŭ comunităţii Braşovului şi alŭ comitetului administrativŭ Jugaianŭ, *nu mai este între cei vii!* Nobilulŭ sĕu sufletŭ şi-a părăsitŭ locaşulŭ sĕu pămêntescŭ Sâmbătă în 2 Iuniu a. c. la $11^3/_4$ óre din nópte. După unŭ serviciu neobositŭ de 15 anĭ ca epitropŭ parochialŭ şi economŭ alŭ fundaţiunilorŭ Jugaiane, în vêrstă de 68 de anĭ a trecutŭ la cele eterne. Acéstă durerósă şi profundŭ simţită perdere, Comitetulŭ parochialŭ o aduce la cunoscinţă publică.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 15 Iuniu st. n. 1890.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.27	Vênd.	9.30
Argintŭ românescŭ -	„	9.24	„	9.27
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.31	„	9.33
Lire turcescĭ - - -	„	10.55	„	10.60
Imperialĭ - - - -	„	9.55	„	9.60
Galbinĭ	„	5.45	„	5.50

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 14 Iuniu st. n. 1890

Renta de aurŭ 4%	103 10
Renta de hârtiă 5%	99.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ	119.90
dto argintŭ	96.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	113.40
Bonurĭ rurale ungare	89.10
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	138.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	127.—
Renta de hârtiă austriacă	88.40
Renta de argintŭ austriacă	89.55
Renta de aurŭ austriacă	109.50
Losurĭ din 1860	139.75
Acţiunile băncei austro-ungare	966.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	341.—
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	303.25
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.56
Napoleon-d'orĭ	9.33½
Mărcĭ 100 împ. germane	57.60
Londra 10 Livres sterlinge	117.30

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI"

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . 6 fl. —
Pe unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

Pe trei lunĭ . . . . 10 fr.
Pe şése lunĭ . . . . 20 fr.
Pe unŭ anŭ . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anŭ . . . . 2 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . 1 fl. —
Pe trei lunĭ . . . . **50 cr.**

Pentru România şi străinătate:

Pe anŭ . . . . 8 **francĭ.**
Pe şése lunĭ . . . . 4 francĭ.
Pe trei lunĭ . . . . 2 francĭ.

Abonamentele se facŭ mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate poştale.**

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arăta şi poşta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei."

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugăm pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţĭ, că mai avemŭ din anii trecuţĭ numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei", precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1890.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ acceleratu.	Trenŭ acceleratŭ	Tren de persóne	Tren de persóne
Viena	3.25	8.—	10.50	
Budapesta	9.25	2.—	7.35	6.10
Szolnok	11.29	4.05	11.07	9.28
P. Ladány	1.07	5.46	1.20	11.58
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	1.51
	2.32	7.11	3.09	2.06
Mezö-Telegd	3.02	7.41	3.48	2.46
Rév	3.33	8.16	4.31	3.40
Bratca			4.54	4.03
Bucia			5.14	4.25
Ciucia	4.26	9.05	5.40	4.51
Huiedin	4.58	9.35	6.22	5.32
Stana			6.38	5.49
Aghiriş			6.59	6.11
Ghirbĕu			7.11	6.28
Nădĕşel	5.49	Trenŭ de pers	7.24	6.44
Cluşiu	6.02	10.35	7.39	7.04
	6.12	11.02	7.54	8.30
Apahida	6.27	11 23	8.11	8.55
Ghiriş	7.31	12.42	9.18	10.31
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	11.19
Uióra		1.25	9 56	11.27
Vinţulŭ de susŭ		1.33	10.02	11.35
Aiud	8.21	1.55	10.22	12.02
Teiuşŭ	8.37	2.14	10.39	12.26
	8.42	2.24	10.57	1.18
Crăciunelŭ		2.49	11.20	1.54
Blaşiu	9.14	3.02	11.36	2.11
Micăsasa		3.33	12.04	2.49
Copşa mică	9.49	3.48	12.23	3.23
Mediaşŭ	10.07		12.39	3.46
Elisabetopole	10.30		1.08	4.27
Sighişóra	11.06		1.50	5.39
Haşfalĕu	11.22		2.06	6.03
Homorodŭ	12.37		3.20	7.51
Augustinŭ			3.56	8.36
Apaţa	1.26		4.19	9.10
Feldióra	1.47		4.44	9.44
Braşovŭ	2.23		5.20	10.31
	2.33		5.30	
Timişŭ	3.15		6.14	11.23
Predealŭ	3.47		6.45	12.08
Bucuresci	9.30		11 35	

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ de pers.	Trenŭ acceleratŭ.	Tren de persóne
Bucuresci	7.55			4.45
Predealŭ	1.08		4.10	9.12
Timişŭ	1.37		4.50	9.41
Braşovŭ	2.13		5.50	10.17
	2.43	4.—		10.32
Feldióra	3.12	4.44		11.04
Apaţa	3.32	5.20		11.30
Augustinŭ	3.47	5.47		11.51
Homorodŭ	4 20	6.35		12.27
Haşfalĕu	5.25	8.12		1.35
Sighişóra	5.45	8.47		1.59
Elisabetopole	6.12	9.29		2.32
Mediaşŭ	6.33	10.10		2.59
Copşa mică	6.49	10.32		3.13
	6.48	10.42	11.47	3.18
Micăsasa		11.01	12.04	3.33
Blaşiu	7 22	11.37	12.32	4.03
Crăciunelŭ		11.52	12.44	4.14
Teiuşŭ	7.51	12.23	1.06	4.36
	7.58	1.23	1.30	5.06
Aiudŭ	8.15	1.50	1.54	5.24
Vinţulŭ de susŭ		2.20	2.16	5.45
Uióra		2.28	2.23	5.51
Cucerdea	8 45	2.46	2.39	6.08
Ghirişŭ	9.16	3.33	3.15	6.42
Apahida		5.—	4.32	7.52
Cluşiu	10.36	5.28	4.53	8.10
	10.48	6.05	5.30	8.30
Nădăşelŭ		6.26	5.48	8.50
Ghîrbău		6.42		9.05
Aghireşŭ		6.58	6.11	9.19
Stana		7.24		9.43
B. Huiedin	12.01	7.47	6.43	10.02
Ciucia	12.31	8.27	7.12	10.41
Bucia		8.49		10.56
Bratca		9.08		11.13
Rév	1.10	9.28	7.51	11.32
Mezö-Telegd	1.36	10.04	8.17	12.07
Oradea-mare	2.01	10.41	8.42	12.41
	2.08	11.06	8.47	1.09
P. Ladány	3.31	1.19	10.09	3.03
Szolnok	5 11	3.31	11.51	5.10
Budapesta	7.15	6.35	1.55	8.15
	8.40	6.50	2.25	10.40
Viena	1.40	3.—	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena	8.—	10.50	3.25
Budapesta	2.—	8.15	9.40
Szolnok	4.20	11.18	1.02
Aradŭ	8.10	3.50	5.27
	Trenŭ omnibus 2.20	4.10	5.50
Glogovaţŭ	2.34	4.22	6.02
Gyorok	3.05	4.46	6.23
Paulişŭ	3.23	4.58	6.34
Radna-Lipova	3.39	5.16	6.52
Conop		5.38	7.17
Bĕrzava		5.53	7.33
Soborşinŭ		6.15	8.30
Zamŭ		6.58	8.49
Gurasada		7.22	9.16
Ilia		7.38	9.32
Branicica		7.54	9.51
Deva		8.14	10.18
Simeria (Piski)		8.43	10.44
Orăştia		9.12	11.14
Şibotŭ		9.34	11.39
Vinţulŭ de josŭ		9.56	12.05
Alba-Iulia		10.17	12.26
Teiuşŭ		10.44	12.58

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Teiuşŭ		12.59	4.51
Alba-Iulia		1.39	5.27
Vinţulŭ de josŭ		1.56	5.44
Şibotŭ		2.23	6.06
Orăştia		2.49	6.28
Simeria (Piski)		3.37	7.10
Deva		3.53	7.26
Branicica		4.18	7.45
Ilia		4.43	8.10
Gurasada		4.53	8.21
Zamŭ		5.21	8.48
Soborşinŭ		5.56	9.17
Bĕrzava		6.46	9.54
Conopŭ		7.02	10.09
Radna-Lipova	5.49	7.36	10.38
Paulişu	Trenŭ omnibus 6.06	7.50	10.51
Gyorok	6.24	8.03	11.03
Glogovaţ	6.53	8.26	11.27
Aradŭ	7.06	8.38	11.38
	7.45	9.05	12.10
Szolnok	11.51	2.25	4.47
Budapesta	1.55	5.50	7.45
Viena	7.20	1.40	6.05

Copşa-mică—Sibiiu

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn
Copşa-mică	4.05	10.47	7.10
Şeica mare	4.35	11.17	7.43
Lómneşŭ	5.16	11.58	8.27
Ocna	5.47	12.29	8.59
Sibiiu	6.10	12.52	9.23

Sibiiu-Copşa-mică

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Sibiiu	7.35	4.34	9.50
Ocna	8.02	4.58	10.14
Lómneşŭ	8.30	5.25	10.40
Şeica mare	9.05	5.55	11.10
Copşa-mică	9.34	6.20	11.35

Cucerdea-Oşorheiu Reghinulŭ săsescŭ

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn.
Cucerdea	2.55	8.20	2.56
Cheţa	3.25	8.50	3.29
Ludoşŭ	3.46	9.11	4.06
M.-Bogata	3.56	9.20	4.15
Iernutŭ	4.33	9.57	4.54
Sânpaulŭ	4.48	10.12	5.10
Miraşteu	5.11	10.35	5.34
Oşorheiu	5.30	10.54	5.35
	5.50	4.58	
Reghinul-săs.	7.25	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	7.24	5.54	10.20
Miraşteu	7.44	6.14	10.39
Sânpaulŭ	8.07	6.37	11.02
Iernutŭ	8.29	6.58	11.23
M. Bogata	9.02	7.28	11.53
Ludoşŭ	9.35	7.41	12.06
Cheţa	9.51	7.57	12.22
Cucerdea	10.23	8.25	12.50

Simeria (Piski)-Petroşeni

	T. d. p.	T. omn.	T. omn.
Simeria	7.17	11.28	3.50
Streiu	7.54	12.12	4.32
Haţegŭ	8.45	1.08	5.20
Pui	9.39	2.03	6.15
Crivadia	10.37	2.51	7.03
Baniţa	11.26	3.30	7.43
Petroşeni	12.—	4.02	8.15

Petroşeni-Simeria (Piski)

	T. omn.	T. omn.	T. omn.
Petroşeni	6.05	10.42	4.03
Baniţa	6.45	11.23	4.49
Crivadia	7.26	11.57	5.24
Pui	8.07	12.33	6.04
Haţegŭ	8.51	1.19	6.43
Streiu	9.41	2.09	7.28
Simeria	10.20	2.47	8.—

Aradŭ—Timişóra

	T. omn.	T. omn.
Aradŭ	6.18	4.18
Aradulŭ nou	6.40	4.40
Németh-Ságh	7.05	5.05
Vinga	7.33	5.33
Orczifalva	7.56	5.50
Merczifalva	8.14	6.06
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

	T. omn.	T. omn.
Timişóra	6.30	1.10
Merczifalva	7.23	1.59
Orczifalva	7.49	2.19
Vinga	8.16	2.46
Németh-Ságh	8.37	3.03
Aradulŭ nou	9.09	3.41
Aradŭ	9.25	3.55

Simeria (Piski)-Uniedóra

	Tr. omn.
Simeria (Piski)	4.—
Cerna	4.21
Uniedóra	4.50

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.40	10.50	3.56	9.30
Turda	8.—	11.10	4.10	9.50

Turda—Ghirişŭ

Turda	6.05	9.40	2.40	8.20
Ghirişŭ	6.25	10.—	3.—	8.40

Uniedóra-Simeria (Piski).

Uniedóra	9.25
Cerna	9.51
Simeria	10.10

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

	T. omn.
Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagŭ-Budatelecŭ	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

	T. omn.
Bistriţa	1.16
Ţagŭ-Budatelecŭ	4.50
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	5.—	11.25
Odorheiu	7.49	1.50

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8.40	2.45
Sighişóra	10.52	5.28

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii grôse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU Braşov.